

RP 50/2002 rd

Regeringens proposition till Riksdagen om komplettering av regeringens proposition om ändring av alkohollagen (RP 24/2001 rd)

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Regeringen avlät i mars 2001 en proposition med förslag till lag om ändring av alkohollagen. Avsikten med ändringen är att förenkla och regionalisera alkoholförvaltningen. I samband med behandlingen av propositionen har det emellertid uppkommit ett behov av att komplettera den i vissa avseenden. Den paragraf i alkohollagen i vilken det anges vem som beviljas serveringstillstånd för alkoholdrycker och på vilka villkor borde ändras så att den motsvarar den nya grundlagen.

Den nya grundlagen förutsätter klara bestämmelser i sådana fall då näringsfriheten begränsas. Dessutom bör det i lagen klart anges i vilka situationer tillståndsmyndigheten på social- och hälsovårdspolitiska grunder kan begränsa ett serveringstillstånd eller, om detta inte anses vara tillräckligt, förkasta en ansökan. Regeringen kompletterar sin proposition i dessa avseenden.

Den föreslagna lagen avses till största delen träda i kraft den 1 januari 2003.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	3
1. Nuläge	3
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	3
2.1. Principerna för beviljande av tillstånd samt fokusering på de social- och hälsovårdspolitiska kriterierna	3
2.2. De viktigaste förslagen	4
3. Propositionens verkningar	5
3.1. Social- och hälsovårdspolitiska verkningar	5
3.2. Näringspolitiska verkningar	5
3.3. Ekonomiska verkningar	5
4. Beredningen av propositionen	5
5. Samband med andra propositioner.....	5
DETALJMOTIVERING.....	6
1. Lagförslaget.....	6
2. Ikraftträdande.....	12
LAGFÖRSLAG	13
Lag om ändring av alkohollagen.....	13
BILAGA.....	16
PARALLELLTEXTER.....	16
Lag om ändring av alkohollagen.....	16

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

Grundtanken bakom den finländska alkoholpolitiken har varit att förebygga alkoholproblem genom begränsning av totalkonsumtionen. Ett sätt att begränsa totalkonsumtionen har varit att begränsa utbudet av alkoholdrycker. Vid sidan av vissa andra metoder, såsom åldersgränser och begränsning av öppethållningstiderna har myndigheten kunnat reglera både minutförsäljningsställen och serveringsställen. Det statsägda alkoholbolaget Alko Ab sköter minutförsäljningen av alkoholdrycker med ensamrätt och dessutom förutsätts tillstånd för minutförsäljning av svaga alkoholdrycker. Tillstånd förutsätts också för servering av alkoholdrycker.

Ända till år 1995 gav alkohollagen tillståndsmyndigheten stora befogenheter att reglera antalet serveringstillstånd. Tillståndsmyndighet var då uttryckligen Alko Ab:s förvaltningsråd. Enligt 40 § 2 mom. i 1968 års alkohollag (459/1968) fick utskänkning av alkoholdrycker bedrivas endast i bosättnings- och affärscentrum, där förvaltningsrådet ansåg utskänkning behövlig med beaktande av ortens invånarantal, avståndet till närmaste utskänkningsställe och övriga förhållanden. Lagen gav således alkoholbolagets förvaltningsråd befogenhet att på synnerligen vaga kriterier bedöma behovet av nya utskänkningstillstånd. Det var fråga om s.k. behovsprövning. Förvaltningsrådet utövade sin rätt aktivt.

Möjligheten till behovsprövning slopades genom 1994 års alkohollag (1143/1994). Enligt lagens 21 § 4 mom. kan serveringstillstånd förvägras "...om myndigheten anser det vara nödvändigt för att syftet med denna lag skall nås". I samband med att den nya alkohollagen trädde i kraft överfördes de ifrågasvarande myndighetsuppgifterna från alkoholbolaget till social- och hälsovårdens produkttillsynscentral (STTV) samt till länsstyrelserna.

Ända till år 1997 tolkades 21 § 4 mom. i den nya alkohollagen på samma sätt som 40 § 2 mom. i 1968 års alkohollag. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterade i sitt avgörande den 19 juni 1997 1526/7/96 att efter-

som STTV:s beslut hade fattats år 1996, dvs. efter att den nya alkohollagen trätt i kraft, kunde den i 1968 års alkohollag ingående bestämmelsen om behovsprövning inte tillämpas. HFD ansåg att STTV vid tillämpningen av den nya lagen hade förfarit på detta sätt. Enligt HFD:s åsikt kunde en ansökan inte förkastas på basis av STTV:s bedömning att det inom ett visst område inte behövdes flera än ett nytt serveringsställe. Alkoholbolagets förvaltningsråd hade ofta förkastat ansökningar på den grunden att det inte ansågs finnas något behov av en ny restaurang inom ett visst område.

Efter högsta förvaltningsdomstolens avgörande hade ansökningar om serveringstillstånd inte längre behandlats utgående från behovsprövning. Också i övrigt var det oklart om social- och hälsovårdspolitiska kriterier kunde användas vid behandlingen av serveringstillståndsärenden. Även innebörden av de övriga tillståndsförutsättningarna har varit oklar. Enligt lagen kan serveringstillstånd beviljas den som bedöms ha förutsättningar för sådan verksamhet och besitta den tillförlitlighet som verksamheten kräver. Dessa kriterier har emellertid inte definierats närmare i lagen. Efter högsta förvaltningsdomstolens avgörande bereddes social- och hälsovårdsministeriets beslut om beviljande av serveringstillstånd för alkoholdrycker och om serveringsverksamhet (162/1998). I beslutet nämns de förutsättningar som sökanden, dennes personal samt serveringsstället skall uppfylla för att serveringstillstånd skall kunna beviljas. Beslutet, som har givits med stöd av ett uttryckligt bemyndigande i alkohollagen (40 § 2 mom. 1 punkten) har bringat klarhet i situationen och underlättat tillståndsmyndigheternas arbete.

2. Propositionens mål och de viktiga förslagen

2.1. Principerna för beviljande av tillstånd samt fokusering på de social- och hälsovårdspolitiska kriterierna

Efter högsta förvaltningsdomstolens avgörande har det ansetts att tillståndsmyndighe-

ten inte kan förkasta ansökningar om serveringstillstånd på s.k. alkoholpolitiska grunder. Detta har ansetts vara en brist eftersom de problem som alkoholen orsakar för enskilda individer och för samhället borde kunna åtgärdas också genom tillståndspolitik.

Alkohol är det klart mest använda rusmedlet i Finland. Som en följd av den ökande alkoholkonsumtionen har sådana direkta konsekvenser som familjevåld, omhändertaganden av barn, rattfylleri, förgiftningsfall och misshandelsfall ökat. Då alkoholen görs lättare tillgänglig ökar också olika slags störningar på gator och andra allmänna platser. På längre sikt ökar antalet alkoholrelaterade dödsfall och sjukdomar. Ökad alkoholkonsumtion leder också till ett ökat behov av social- och hälsovårdstjänster. Särskilt oroväckande är de växande missbruksproblemen bland ungdomar och de sociala konsekvenserna av missbruket.

Särskilt när det gäller barns och ungdomars hälsa och välfärd är det skäl att framhålla att enligt grundlagen skall det allmänna främja befolkningens hälsa samt stödja familjerna och andra som svarar för omsorgen om barn så att de har möjligheter att trygga barnens välfärd. Det är motiverat att bromsa en okontrollerad ökning av antalet serveringsställen på ett sådant sätt att man samtidigt stöder barnens och föräldrarnas hälsa och möjligheter till samvaro. Det är också angeläget att hålla arbetsplatserna alkoholfria. Eftersom alkohol förekommer inom snart sagt alla samhällssektorer är det viktigt att också lagstiftningen utformas så att den stödjer alkoholfria miljöer. Utöver lokaler där ungdomar och barn vistas skall framförallt arbetsplatserna vara alkoholfria miljöer. En tredje viktig målsättning är att förbättra trivseln i bostadsmiljön samt att främja allmän ordning och säkerhet också genom alkoholtillståndsförvaltningen.

De myndigheter som svarar för alkoholförvaltningen måste ges bättre förutsättningar att förebygga alkoholproblem t.ex. så att ansökningar om serveringstillstånd kan begränsas eller rentav förkastas på social- och hälsovårdspolitiska grunder, på grunder som noga avgränsas i lagen.

I sitt ovan nämnda avgörande 1526/7/96 betonade högsta förvaltningsdomstolen en

tolkningslinje som är positiv till de grundläggande rättigheterna. HFD konstaterar att det vid tillämpningen av alkohollagen och i synnerhet dess bestämmelser om serveringstillstånd är skäl att iaktta den s.k. grundrättspositiva tolkningsprincipen så att friheten att idka närings- och företagsverksamhet begränsas så litet som möjligt och endast i det syfte som nämns i 1 § alkohollagen. Det finns emellertid viktiga och starka samhällsliga intressen som talar för att näringsfriheten skall kunna inskränkas i samband med att serveringstillstånd beviljas. Det finns ett klart samband mellan alkoholkonsumtion och alkoholrelaterade olägenheter.

Det gällande lagrummet har också ansetts vara otydligt och alltför öppet till sin utformning. I den nya grundlagen och i grundlagsutskottets utlåtanden om den betonas det att även om näringsfriheten kan begränsas genom ett tillståndsförfarande, måste begränsningen alltid regleras i lag. Lagstadgade begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter måste vara exakta och väldefinierade och begränsningarnas väsentliga innehåll måste framgå av lagen. Utskottet har också betonat att bestämmelserna måste utformas så att de i tillräcklig utsträckning garanterar förutsägbarheten i myndigheternas åtgärder. Så som ovan har konstaterats regleras förutsättningarna för erhållande av serveringstillstånd för närvarande i en ministerieförordning, inte i lagen. En reglering av denna typ förefaller inte längre uppfylla de krav som den nya grundlagen ställer. Därför föreslås att bestämmelserna om de väsentliga förutsättningarna för erhållande av tillstånd överförs till 21 § i alkohollagen.

2.2. De viktigaste förslagen

Enligt förslaget skall i lagen uttryckligen anges på vilka villkor tillståndsmyndigheten kan förkasta en ansökan om serveringstillstånd på social- och hälsovårdspolitiska grunder.

Enligt förslaget kan en ansökan om serveringstillstånd förkastas eller förenas med begränsande villkor om serveringsställets kundkrets huvudsakligen består av ungdomar eller om det ifrågavarande evenemanget är avsett för ungdomar. Så kan enligt förslaget

förfaras också på den grunden att serveringsstället fungerar som lunchställe för en arbetsplats eller på den grunden att serveringsstället skulle medföra större störningar än normalt i den närmaste omgivningen.

Lagen föreslås bli kompletterad också så att i den anges de krav som ställs på sökanden i enlighet med vad som förutsätts i den nya grundlagen. De i den gällande lagen ingående ”tomma” begreppen ”förutsättningar för sådan verksamhet” och ”den tillförlitlighet som verksamheten kräver” skulle således få ett konkret innehåll. Till denna del skulle gällande praxis inte ändras i någon större utsträckning, utan de närmare bestämmelser som gäller dessa begrepp och som för närvarande ingår i social- och hälsovårdsministeriets ovan nämnda beslut från 1998 skulle överföras till lagen, så som det förutsätts i den nya grundlagen.

3. Propositionens verkningar

3.1. Social- och hälsovårdspolitiska verkningar

Syftet med de föreslagna bestämmelserna är att förhindra uppkomsten av serveringsställen som drar till sig minderåriga eller stör omgivningen. På så sätt kan alkoholrelaterade olägenheter förebyggas, särskilt bland ungdomar. En annan betydelsefull målsättning är att förbättra den allmänna ordningen och trivseln samt att understryka vikten av alkoholfria arbetsplatser.

3.2. Näringspolitiska verkningar

Förslaget syftar till att förbättra tillståndsförvaltningens förutsägbarhet. Näringsidkarna skall således bättre än för närvarande kunna bilda sig en uppfattning om hur till-

ståndsmyndigheterna förhåller sig till deras ansökningar. På så sätt förbättras förvaltningens tillförlitlighet och även näringsidkarnas möjligheter att planera sin verksamhet.

3.3. Ekonomiska verkningar

Förslaget har inga betydande ekonomiska verkningar.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänstearbete vid social- och hälsovårdsministeriet. Riksdagens social- och hälsovårdsutskott har i sitt brev av den 19 april 2001, vilket på ett betydelsefullt sätt inverkat på beredningen, framfört en begäran till ministeriet om att inleda sådan beredningen. Brevet har samband med regeringens proposition om ändring av alkohollagen vilken är under behandling i riksdagen.

Propositionen har varit på remiss hos justitieministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdens produkttillsynscentral, länsstyrelserna, Servicebranschernas fackförbund rf samt Finlands Hotell- och Restaurangförbund rf.

5. Samband med andra propositioner

Propositionen är en sådan kompletterande proposition som avses i 71 § grundlagen och anknyter till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av alkohollagen (RP 24/2001 rd) och avses bli behandlad i samband med den. Den ändring av alkohollagen som ingår i denna kompletterande proposition ersätter 21 § alkohollagen vilken ingår i den proposition som kompletteras.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

21 §. *Serveringstillstånd.* Enligt 21 § 1 mom. i lagförslaget får endast den bedriva servering av alkoholdrycker som tillståndsmyndigheten har beviljat serveringstillstånd. Tillstånd kan enligt förslaget beviljas så att det gäller tills vidare, för viss tid eller tillfälligt. Den föreslagna bestämmelsen om olika typer av tillstånd innebär i sak ingen förändring av nuläget. Serveringstillstånd beviljas att gälla en viss näringsidkare och ett visst serveringsställe. Innehavare av serveringstillstånd kan inte inleda servering av alkoholdrycker på det nya affärstället förrän han erhållit serveringstillstånd därtill. I händelse näringsidkare som erhållit tillstånd överlåter näringsstället åt någon annan person, som på detta ställe fortsätter näringsverksamhet, får den nya näringsidkaren inte servera alkoholdrycker på ifrågavarande näringsställe förrän tillståndsmyndigheterna på begäran beviljat serveringstillstånd därtill. För tydlighetens skull har till förslagens 21 § fogats en bestämmelse om att ett serveringstillstånd gäller för ett visst serveringsställe.

I flera länder beviljas tidsbestämda serveringstillstånd. Serveringstillstånd beviljas endast för en viss tid bl.a. i Holland, England och Skottland. Så var fallet också i Finland ända till år 1969. Numera beviljas tidsbestämda tillstånd i praktiken ofta då det finns någon särskild anledning att ge akt på tillståndsinnehavarens ekonomiska förutsättningar för serveringsverksamheten. Under de senaste åren har tillståndsprovningen och övervakningen av serveringsverksamheten inriktats framförallt på att bekämpa grå ekonomi och ekonomisk brottslighet. Motivet för beviljandet av tillstånd för viss tid och uppföljningen kan till exempel vara tillståndsinnehavarens skatteskuld som han avkortar i enlighet med en betalningsplan. Ett tidsbestämt tillstånd kan motiveras också med att det ger möjlighet att ge akt på tillståndsinnehavarens tillförlitlighet. En orsak kan vara t.ex. att tillståndsinnehavaren tidigare gjort sig skyldig till brott eller på goda grunder misstänks ha missbruksproblem.

Det kan vara skäl att bevilja tidsbestämt tillstånd också t.ex. då serveringsverksamhet som bedrivits på samma ställe har orsakat störningar och olägenheter i omgivningen eller stört den allmänna ordningen.

Tillstånd som beviljats för viss tid förbättrar för sin del sökandens ställning, om alternativet är tillståndsansökans avböjande. Uppföljning under viss tid kan peka på förutsättningarna för beviljandet av tillstånd eller på att osäkerhetsfaktorerna låsts varpå tillstånd kan beviljas att tillsvidare vara i kraft.

Serveringstillstånd kan beviljas för viss tid också i det fall att serveringsställets verksamhet är tidsbestämd till sin karaktär. Så är fallet t.ex. då serveringslokalerna har hyrts ut till näringsidkaren för en viss tid.

Enligt lagförslagens 21 § 3 mom. kan högst en månads tillfälligt serveringstillstånd beviljas för tillställningar och evenemang. Förutsättningarna för beviljandet av tillfälligt serveringstillstånd är desamma som de i 1 och 2 momentet avsedda tillstånd. De bestämmelser rörande begränsningen eller avböjandet av tillstånd som ingår i förslagens 21 d § kan i praktiken tillämpas i en uttrycklig tillställning för allmänheten vid vilken arrangörsorganisationen därtill ofta strävar till att självständigt sköta serveringsverksamheten. Vid tillämpningen av förslagens 21 d § borde därför så som en del av helhetsbedömningen även beaktas vilka förutsättningarna är för skötseln av en ändamålsenlig servering.

21 a §. *Förutsättningar som gäller sökande av serveringstillstånd.* De förutsättningarna för beviljande av serveringstillstånd som avser sökanden regleras för närvarande i social- och hälsovårdsministeriets beslut från 1998. Dessa bestämmelser föreslås med vissa justeringar bli överförda till lagförslagens 21 a §. Tillstånd kan beviljas en fysisk person eller till en juridisk person. När sökanden är en juridisk person gäller förutsättningarna för beviljande av tillstånd enligt lagförslagens 21 a § 4 mom. den juridiska personens största ägare samt i vidsträckt bemärkelse den personkrets som de facto leder företaget och har bestämmande inflytande i det. Det är skäl att i lagstiftningen ge myndigheterna tillräck-

liga förutsättningar att bekämpa den grå ekonomi och ekonomiska brottslighet som är rätt vanligt förekommande inom restaurangbranschen. Genom den föreslagna bestämmelsen blir det i större utsträckning möjligt att ingripa i s.k. mellanhandsarrangemang.

Sökanden skall vara myndig och hans eller hennes handlingsbehörighet får inte beröras av någon sådan begränsning som avses i 18 § lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) och han eller hon får inte heller vara försatt i konkurs. Sökanden skall dessutom ha den tillförlitlighet som krävs samt den yrkeskicklighet och de ekonomiska förutsättningar som behövs för servering av alkoholdrycker.

I lagens 21 a § 2 mom. föreslås bestämmelser om den situationen, då den för serveringen krävda tillförlitligheten eller de behövliga ekonomiska förutsättningarna saknas. Missbruk av rusmedel, tidigare brottslighet, konstaterad betalningsoförmåga, försummelse vid erläggande av skatter eller offentliga avgifter och tidigare företagsverksamhet som lett till betalningsoförmåga kan utgöra hinder för beviljandet av tillstånd, om sökandens nämnda verksamheten utvisar att han är uppenbart olämplig att utöva serveringsverksamhet.

Person med alkohol- eller rusproblem som föranlett till exempel tagande i förvar eller brott eller förseelser i berusat tillstånd är inte lämplig att bedriva serveringsverksamhet med alkoholdrycker. Sökandens tidigare brottsliga verksamhet bör beaktas på ett analogt sätt. Brott vilka särskilt inverkar vid bedömningen av sökandens tillförlitlighet är ekonomiska brott, brott mot alkohollagstiftningen, oredlighetsbrott samt brott mot liv och hälsa. Enligt förslaget påverkas förutsättningarna vid beviljandet av tillstånd endast av sådana brott som kan leda till fängelsestraff. Ekonomiska förutsättningar kan saknas även hos sökande, som på grund av utmätning eller annan utredning är oförmögen att svara för sina skulder. Upprepad eller betydande försummelse av skatter och offentliga avgifter eller tidigare företagsverksamhet som lett till konkurs eller konkurs som förfallit på grund av brist på medel kan ge anledning till att misstänka sökandens tillförlitlighet eller ekonomiska förutsättningar.

Ett strukturellt problem för serveringsverksamheten har på sina håll varit, att affärsverksamheten utövas så, att prissättning av alkoholdryckerna är så låg att meningen inte heller är att täcka skatter och andra förpliktelser. Om likaså fem år förflutit sedan den brottsliga verksamheten, försummandet av skatter eller betalningsoförmåga vid tidigare affärsverksamhet bör detta i enlighet med förslaget lämnas obeaktade vid övervägandet av förutsättningarna vid beviljande av tillstånd.

En tilläggsförutsättning i bestämmelsen gällande de nämnda situationerna är, att sökandens verksamhet visar att han eller hon är uppenbart olämplig att utöva serveringsverksamhet. Ansökan om tillstånd kan sålunda inte förkastas till exempel enbart på grund av att sökandens tidigare företagsverksamhet lett till konkurs, utan en tilläggsförutsättning är, att den affärsverksamhet som föregått konkursen, en betydande disproportion mellan medel och skulder, en fortsättning av samma företagsverksamhet genom mellanhänder efter konkursen, en överföring av medlen utom räckhåll för gäldenärerna före konkurs eller motsvarande arrangemang visar att den sökande är uppenbart olämplig att utöva serveringsverksamhet. Bestämmelsens förteckning är inte uttömmande, utan situationer kan även beaktas som är omedelbart jämförbara med ovan nämnda exempel. Bestämmelsen kunde således även tillämpas då sökandens tidigare aktiebolag som försatts i insolvens inte överhuvud söks i konkurs utan bolaget i stället har försatts i likvidationstillstånd i enlighet med 13 kap. aktiebolagslagen eller då skyldigheten att försätta bolaget i likvidationstillstånd enligt 13 kap. 2 § aktiebolagslagen (734/1978) brutits.

I 1 § lagen angående rättighet att idka näring (122/1919) stadgas därtill om de allmänna förutsättningarna att utöva näring. Enligt lagen om näringsförbud (1058/1988) meddelat näringsförbud förhindrar sådan näringsutövning som anges i lagens 4 § — och således även serveringsverksamhet — för en tid av högst sju år.

I förslagens 21 a § 3 momentet stadgas om en situation, då de för servering behövliga yrkesmässiga förutsättningarna saknas. De yrkesmässiga förutsättningarna saknas hos en

sökande, som inte lagt fram utredning om att serveringsställets ansvarige föreståndare eller dennes ställföreträdare uppfyller de yrkesmässiga krav som enligt 21 b § ställs på den ansvarige föreståndaren och dennes ställföreträdare. Genom bestämmelsen skulle ett system som skulle klarlägga ansvaret för serveringsverksamhetens lagenlighet tas i bruk. Tillståndsinnehavaren själv eller en person som står i tjänsteförhållande till honom borde uppfylla förutsättningarna som fastställts för den ansvarige föreståndaren.

Enligt förslagets 21 a § 4 mom. gäller det som ovan sägs om den sökande även den som genom äganderätt, avtal eller på grund av annat arrangemang använder bestämmanderätt på den sökandens vägnar. Bestämmelsen skulle för det första säkra, att medlem av styrelsen, den verkställande direktören, prokuristen eller någon som till och med saknar formell ställning, som utöver bestämmanderätt på rättsinnehavarens vägnar borde uppfylla förutsättningarna för beviljandet av tillståndet. För det andra kunde man genom bestämmelsen även ingripa i arrangemanget, där tillståndsinnehavaren uppenbart verkar som mellanhand för annan person. Det sistnämnda arrangemanget används särskilt, då den faktiske utövaren av serveringsverksamheten förlorat förutsättningarna för erhållandet av tillstånd.

21 b §. *Krav som gäller den ansvarige föreståndaren och dennes ställföreträdare.* Övervakningen av serveringen kan effektivt avsevärt genom att systemet med en ansvarig föreståndare utvecklas. Med avvikelse från nuläget är en förutsättning redan för beviljande av serveringstillstånd enligt 21 a § 3 mom. att det utses en sådan ansvarig föreståndare samt ställföreträdare för denne, som skall uppfylla de föreskrivna kraven. Efter att serveringstillstånd beviljats skall myndigheterna bl.a. övervaka att de som har utsetts till ansvarig föreståndare och ställföreträdare har professionella förutsättningar för uppgiften. En utredning om den ansvarige föreståndarens behörighet kan begäras t.ex. i samband med att serveringsstället inspekteras.

Enligt 23 § 3 mom. i den gällande alkohollagen skall ett serveringsställe ha en ansvarig föreståndare och tillräckligt många ställföreträdare för denne. Dessa utses av innehava-

ren av serveringstillståndet. Bestämmelsen föreslås bli överförd till lagförslagets nya 21 b § 1 mom. Den som ansvarar för serveringen av alkoholdrycker skall till sina personliga egenskaper vara lämplig för uppgiften. Närmare bestämmelser om lämpligheten föreslås i 2 mom. En förutsättning för skötsel av uppgiften är att den som har utsetts till ansvarig föreståndare är förtrogen med bestämmelserna och föreskrifterna om servering av alkoholdrycker samt kan tillämpa dem i praktiken. Dessutom förutsätts att den ansvarige föreståndaren och dennes ställföreträdare genom utbildning eller erfarenhet har förvärvat tillräcklig yrkesskicklighet, varom föreskrivs närmare i 3 och 4 mom. Serveringstillståndets innehavare samt serveringsställets ansvarige föreståndare och dennes ställföreträdare skall se till att alkohollagen iakttas på serveringsstället. Tillståndsinnehavaren kan också själv vara ansvarig föreståndare.

I den gällande alkohollagen och i den förordning som givits med stöd av den uppställs inga krav vad gäller den ansvarige föreståndarens och dennes ställföreträdarens yrkesskicklighet och personliga lämplighet. Denna brist avhjälpas delvis genom social- och hälsovårdsministeriets beslut om beviljande av serveringstillstånd för alkoholdrycker och om serveringsverksamhet. I beslutets 7 § föreskrivs att personalen skall vara tillräckligt utbildad och erfaren samt ha tillräckliga kunskaper och färdigheter med beaktande av restaurangrörelsens karaktär, nivå, omfattning och möjligheterna att effektivt övervaka serveringen. Dessutom föreskrivs i paragrafen om de yrkesskicklighetskrav som ställs på den ansvarige föreståndaren för ett serveringsställe där det serveras alkoholdrycker som innehåller över 4,7 volymprocent etylalkohol samt på dennes ställföreträdare. Dessa bestämmelser föreslås bli justerade och överförda till lagen. De i lagförslaget angivna förutsättningarna gäller endast den av tillståndsinnehavaren utsedde ansvarige föreståndaren och dennes ställföreträdare. På den underlydande serveringspersonalen ställs fortfarande inga lag bestämda krav.

Enligt lagförslagets 21 b § 2 mom. är den olämplig att vara ansvarig föreståndare och ställföreträdare för denne, som på grund av

rusmedelsmissbruk eller tidigare brott eller försummelser uppenbart inte kan sköta sina uppgifter. En omständighet som understryker den ansvarige föreståndarens och även den övriga serveringspersonalens ansvar är att de för uppgiften föreskrivna förutsättningarna också kan gå förlorade.

I lagförslagets 21 b § 3 mom. föreskrivs om den utbildning och erfarenhet som förutsätts för förvärvande av tillräcklig yrkesskicklighet. Enligt förslaget anses utbildningen vara tillräcklig för uppgiften som ansvarig föreståndare om den omfattar ett års heltidsstudier, enligt ett undervisningsprogram som upptar undervisning och praktik i servering av alkoholdrycker. Yrkeskompetens kan också förvärfas genom arbetserfarenhet. Enligt förslaget förutsätts den ansvarige föreståndaren och dennes ställföreträdare alternativt i minst två år ha heltidsarbetat med servering av alkoholdrycker och dessutom ha ett av en restaurangläroanstalt utfärdat intyg över förtrogenhet med föreskrifterna och bestämmelserna om servering av alkoholdrycker.

I lagförslagets 21 b § 4 mom. föreskrivs om ett undantag från de förutsättningar som nämns i 3 mom. När det gäller serveringsställen där det serveras enbart genom jäsning tillverkade alkoholdrycker som innehåller 4,7 volymprocent etylalkohol kan tillräcklig yrkesskicklighet påvisas med ett av en restaurangläroanstalt utfärdat intyg över förtrogenhet med bestämmelserna om servering av alkoholdrycker. Detta undantag görs framförallt med tanke på sådana tillståndsinnehavare som huvudsakligen ensam sköter ett litet företag där det serveras alkoholdrycker som innehåller högst 4,7 volymprocent etylalkohol.

Den ansvarige föreståndaren skall alltid vara förtrogen med finsk lagstiftning och i enlighet med den tillämpa föreskrifterna om servering av alkoholdrycker. Enligt den föreslagna paragrafens 5 mom. föreskrivs genom en förordning av social- och hälsovårdsministeriet närmare om den läroplan som avses i paragrafens 3 mom. och om det intyg av en läroanstalt som avses i 3 och 4 mom. Genom en förordning som bereds i samarbete med utbildningsmyndigheterna kan det säkerställas att t.ex. serveringsföreskrifterna och

självövervakningen av serveringen behandlas tillräckligt utförligt i undervisningen. Ett intyg över förtrogenhet med föreskrifterna och bestämmelserna om servering av alkoholdrycker kan fås t.ex. genom en kurs som ordnas av en läroanstalt. I övrigt får läroanstalterna själva bestämma hur de lägger upp den utbildning som avses här. Vissa restaurangläroanstalter har ordnat korta kurser i alkohol- och serveringsfrågor.

21 c §. *Krav som gäller serveringsställen och serveringsområden.* Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall serveringsstället vara lämpligt för restaurangbruk. En förutsättning för beviljande av serveringstillstånd är enligt förslaget att serveringsstället och dess lokaler uppfyller de krav som lagstiftningen ställer på lokaler som används för restaurangändamål. Bestämmelser om användning av serveringslokaler finns i bygglagstiftningen, i lagstiftningen om brand- och räddningsväsendet, i hälsovårdslagstiftningen samt i lagstiftningen om hotell- och restaurangrörelser. Bestämmelser om lokalers användningsändamål kan finnas också i bolagsordningen för respektive fastighetsbolag. Tillståndsmyndigheten kan be sökanden inkomma med utredning om att ett serveringställe kan användas som restaurang.

Enligt lagförslagets 21 c § 1 mom. skall serveringsstället uteslutande vara i sökandens faktiska besittning. Om sökandens besittningsrätt till serveringsstället inte är obestridd kan serveringstillstånd inte beviljas förrän frågan om besittningsrätten är avgjord. Omnämmandet om sökandens uteslutande besittningsrätt innebär att andra affärsidkare än tillståndsinnehavaren inte för egen räkning får bedriva verksamhet på serveringsstället. Verksamheten kan således inte delas upp t.ex. på så sätt att den som innehar serveringstillståndet säljer alkoholdrycker på serveringsstället medan någon annan företagare säljer mat för egen räkning. Detta förbud underlättar övervakningen av serveringsstället och förtydligar ansvarsförhållandena. Det hindrar emellertid inte tillståndsinnehavaren att av en annan företagare köpa tjänster eller färdig mat, förutsatt att maten på serveringsstället säljs till kunderna av tillståndsinnehavaren och för dennes räkning. I momentet föreslås också en bestämmelse om att serve-

ringstillstånd inte får beviljas för ett ställe som myndigheterna inte har någon möjlighet att övervaka. Som exempel kan nämnas det fallet att en företagare har för avsikt att använda en buss i trafik över hela landet och på beställning erbjuda servering t.ex. för grupper eller i samband med olika evenemang.

För att ett serveringsställe skall kunna övervakas effektivt och ordningen upprätthållas måste det ha tillräckligt många anställda. Enligt förslaget 21 c § 2 mom. får tillståndsmyndigheten ökade möjligheter att bestämma hur stor personal ett serveringsställe skall ha i sådana fall då tillståndsmyndigheten med beaktande av serveringsställets omfattning och art samt de krav som en effektiv övervakning ställer anser att de personalarrangemang som sökanden föreslår är otillräckliga för en effektiv övervakning och ordningens upprätthållande. En bedömning av personalens tillräcklighet kan i praktiken bli aktuell också i samband med förseelser. Tillståndsmyndigheten kan i beslut om sanktioner med anledning av förseelser konstatera att ett serveringsställe har alltför få anställda och kan således med stöd av 22 § alkohollagen förena serveringstillståndet t.ex. med villkoret att en ordningsman anställs.

I lagförslaget 21 c § 3 mom. föreskrivs om serveringsområden. Ett serveringsområde där alkoholdrycker får serveras och förtäras skall godkännas av tillståndsmyndigheten. Som serveringsområde kan godkännas endast en affärslokal där effektiv övervakning kan ordnas. Serveringsområdet skall avgränsas eller utmärkas så att det klart kan urskiljas av kunderna. Till detta moment har överförts de i social- och hälsovårdministeriet beslut från 1998 ingående bestämmelserna om att trafiken till och från serveringsområdet skall kunna kontrolleras effektivt samt bestämmelserna om att som serveringsområde inte får användas allmänt läktarutrymme som permanent eller tillfälligt används för idrotts-, gymnastik, musik- eller andra jämförbara evenemang.

Ändring av serveringsområdet förutsätter tillståndsmyndighetens godkännande. Ett tidigare godkänt serveringsområde kan ändras permanent eller också kan ändringen gälla endast ett eller flera evenemang. Ändringen kan gälla ett smärre tillägsområde i anslut-

ning till ett tidigare serveringsområde eller också kan ändringen mångdubbla serveringsställets tidigare serveringsområde eller kundplatsantal. Det ändrade serveringsområdet kan vara beläget inne i en byggnad, i en tillfällig byggnad som har uppförts utomhus eller under bar himmel. Årligen har ca 1 200 tillstånd till ändring av serveringsområden beviljats (produkttillsynscentralen ca 900 och länsstyrelserna ca 300). Merparten av ändringsansökningarna godkänns antingen oförändrade eller med små ändringar.

Alkohollagen innehåller klara bestämmelser om tillståndsinnehavarens skyldigheter bl.a. vad gäller upprätthållandet av ordningen och berusade personers vistelse på serveringsstället samt övervakning av att alkoholdrycker inte förs bort från serveringsstället. Tillståndsinnehavaren är i alla situationer ansvarig för att lagen inte överträds. Med beaktande av detta kunde tillståndsförfarandet när det gäller ändring av serveringsområden huvudsakligen bytas ut mot ett anmälningsförfarande som i större utsträckning betonar näringsidkarens eget ansvar. I enlighet härmed är avsikten att med stöd av lagförslaget 21 c § 4 mom. förenkla tillståndsförfarandet och tillståndsförvaltningen på så sätt att genom en förordning av statsrådet föreskrivs om ett anmälningsförfarande som innebär att ändringar kan genomföras om inte tillståndsmyndigheten uttryckligen förbjuder en planerad ändring. Genom förordning kan föreskrivas också om sådana ändringar som fortfarande förutsätter tillståndsförfarande. För att en ändring skall få genomföras räcker det att tillståndsinnehavaren i enlighet med förordningen gör en anmälan, ifall tillståndsmyndigheten anser att ändringen uppfyller de förutsättningar som gäller serveringsområdets ändamålsenlighet och övervakning. Om en ändring inte kan godkännas skall tillståndsmyndigheten enligt förordningen kunna förbjuda genomförandet av ändringen. Avsikten är att den myndighet, dvs. produkttillsynscentralen eller länsstyrelsen, som har beviljat själva serveringstillståndet skall ta emot anmälan om ändring av serveringsområdet och besluta om förfarandet i ärendet samt notera ändringen i alkoholnäringsregistret.

21 d §. *Förvägrande eller begränsning av*

serveringstillstånd i vissa fall. Tillståndsmyndigheten har inte fått tillräckligt stöd i 21 § 4 mom. alkohollagen då den i enlighet med 1 § alkohollagen har strävat efter att förebygga de samhällliga, sociala och medicinska skadeverkningarna av alkoholhaltiga ämnen. Högsta förvaltningsdomstolen har i sin praxis understrukit den i och för sig viktiga, grundrättighetspositiva tolkningslinjen enligt vilken näringsfriheten inte i onödan får begränsas. Det finns emellertid viktiga och starka samhällliga intressen som talar för begränsning av näringsfriheten i anslutning till förfarandet med serveringstillstånd. För att dessa intressen skall kunna tillgodoses kan också begränsningar anses vara godtagbara.

I lagförslaget 21 d § finns bestämmelser om situationer där serveringstillstånd kan förvägras eller beviljas med vissa begränsningar eller på vissa villkor. Enligt den föreslagna paragrafens 1 moment kan tillståndsmyndigheten begränsa serveringstiden, serveringsområdet, de typer av alkoholdrycker som serveras eller antalet kundplatser eller så kan den uppställa för övervakningen av serveringen eller upprätthållande av ordningen nödvändiga villkor, om förutsättningarna för beviljandet av tillståndet i övrigt uppfylls men det på grund av serveringsställets läge eller övriga speciella förutsättningar samt med beaktande av tillståndsinnehavarens enligt 21 c § framförda planer finns anledning att misstänka att serveringen inte skäligen kan övervakas.

Syftet med de föreslagna begränsningarna rörande serveringstiden, serveringsområdet och kundplatser är till exempel att utöver 21 c § säkerställa möjligheterna att ingripa när tillståndsansökningarna är öskäliga. I normala fall har tillståndsmyndigheten ingen speciell orsak att ifrågasätta de av sökanden uppgjorda planerna. Serveringstillstånd har emellertid sökts till exempel för hela ytan av den sjö där en pikningstävling arrangerats. Tillståndsmyndigheten kan i sådana situationer bedöma de faktiska tillsynsmöjligheterna och i praktiken tillsammans med sökanden ange det serveringsområde som lämpar sig för ändamålet och avgränsningen av det. I de villkor som fogas till tillståndet kunde, om upprätthållande av ordningen så kräver, till

exempel förutsättas tillsättande av ordningsövervakare, bestämmas att serveringen sköts genom bordsservering eller bestämmas att ett eget serveringsställe för uteterrass skall finnas.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. bestäms om situationer och förhållanden som inte lämpar sig för servering av alkoholdrycker. Serveringstillståndet borde därvid lämnas obeviljat eller det kunde beviljas begränsat. Utgångspunkten är den att servering av alkoholdrycker inte skall tillåtas i sådana lokaler eller dessas omedelbara närhet som huvudsakligen är avsedda för eller används av barn eller ungdomar. Enligt momentets 1 punkt kan serveringstillstånd förvägras t.ex. i anslutning till platser där barn och ungdomar roar sig, idrottar och vistas på sin fritid. Serveringstillstånd skall inte heller beviljas på ställen där det bedrivs näringsverksamhet som huvudsakligen riktar sig till barn och ungdomar.

Det föreslagna momentets 2 punkt gäller tillställningar som ordnas med tillfälligt serveringstillstånd. Det är skäl att på olika sätt begränsa kopplingar mellan alkohol och idrott. Det är emellertid varken möjligt eller ändamålsenligt att bestämma något ovillkorligt och allmänt förbud mot servering av alkoholdrycker i anslutning till idrottsplatser. I idrottsanläggningar, ishallar och motsvarande, där det finns noga avgränsade, fasta restaurangutrymmen är det på sin plats att servera alkoholdrycker. Däremot är det skäl att förhålla sig restriktivt till servering av alkoholdrycker i samband med sådana idrotts- evenemang eller andra tillställningar av familjekaraktär där en stor del av deltagarna är barn och ungdomar. Sådana till familjer samt till barn och ungdomar riktade evenemang som avses här kan vara t.ex. konserter, utställningar, marknader, byafester samt julgator och andra motsvarande evenemang. Om tillståndsmyndigheten inte anser det vara motiverat att förkasta en tillståndsansökan som gäller evenemang och tillställningar av nämnda slag, skall tillståndet i varje fall beviljas noggrant avgränsat. Begränsningarna och villkoren skall bestämmas med beaktande av evenemangets målgrupp, karaktär och omfattning. I tillståndsvillkoren kan det t.ex. förutsättas att ordningsmän anställs, att ser-

vering sker till borden eller bestämmas att ett särskilt försäljningsställe inrättas på en ute-terrass.

Hittills har serveringstillstånd för starkare alkoholdrycker inte beviljats för arbetsplatser lunchställen, även om sådana ansökningar har inkommit till produkttillsynscentralen. Den negativa inställningen har motiverats närmast med att en utvidgning av rätten att servera alkoholdrycker på arbetsplatser lunchställen har ansetts strida mot det syfte som anges i 1 § alkohollagen och således uppfylla de kriterier för att förvägra serveringstillstånd som avses i lagens 21 § 4 mom. I den gällande lagen har inte tillräckligt klart föreskrivits att tillståndsmyndigheten kan förvägra eller begränsa serveringstillstånd för lunchställen i arbetsgivarens regi. För att gällande praxis skall kunna fortsättas och utsträckas till att gälla servering av alkoholdrycker överhuvudtaget, föreslås att till 21 d § 2 mom. alkohollagen fogas en 3 punkt om detta.

Om ett serveringsställe är så beläget att tillståndsmyndigheten på basis av erhållna utredningar och utlåtanden har skäl att befara att serveringsverksamheten medför olägenheter för boendemiljön, den allmänna ordningen och säkerheten eller för samhällsservicen och andra funktioner eller att den kommer att ha andra negativa konsekvenser, kan serveringstillstånd med stöd av momentets 4 punkt förvägras eller också kan tillståndsmyndigheten begränsa serveringstiden, serveringsområdet, sortimentet av de alkoholdrycker som serveras eller antalet kundplatser, eller uppställa villkor för övervakning av serveringen och upprätthållande av ordningen. Syftet med bestämmelsen är att öka medborgarnas möjligheter att påverka sin närmiljö i sådana situationer då serveringsverksamhet verkställd i enlighet med ansökan uppenbarligen har som påföljd olägenheter förorsakade av berusade

personer. Olägenheter kunde förorsakas aningen genom serveringsverksamheten som sådan (till exempel på uteserveringsområdet) eller genom berusade kunders beteende utanför serveringsstället som tillståndsinnehavaren inte omedelbart kan påverka.

Med samhällsservice och andra funktioner avses här sådana statliga och kommunala affärs- eller serviceinrättningar samt enskilda näringsidkare som är verksamma i närheten av serveringsstället. För tillståndsprövningen relevanta uppgifter om olägenheter och störningar kan tillståndsmyndigheten få av polisen och andra myndigheter, av husbolag och deras invånare samt av andra som vistas eller verkar inom serveringsställets influensområde. Tillståndsmyndigheten skall fästa särskilt avseende vid sådana olägenheter och störningar som åsamkas invånarna av ett serveringsställe och dess terrass som verkar i ett bostadshus.

23 §. *Ordningen på serveringsställen.* Det föreslås att paragrafens 3 mom. överförs nästan som sådant till den nya 21 b § som 1 mom.

2. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2003. Den ändring av alkohollagen som gäller besvärinstanserna och som ingår i den proposition som kompletteras genom denna proposition kan emellertid träda i kraft så snart som möjligt efter att den föreslagna lagen har antagits och blivit stadfäst. På grund av de arrangemang som genomförandet av de nya yrkeskunnighets- och utbildningsarrangemangen kräver föreslås det att 21 b § skall tillämpas först från ingången av 2004.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag**om ändring av alkohollagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i alkohollagen av den 8 december 1994 (1143/1994) 21 och 23 § samt
fogas till lagen nya 21 a—21 d § som följer:

21 §

Serveringstillstånd

Servering av alkoholdrycker får bedrivas endast av den som tillståndsmyndigheten har beviljat serveringstillstånd. Serveringstillstånd beviljas tills vidare, för viss tid eller tillfälligt. Serveringstillståndet gäller ett visst serveringsställe.

Serveringstillstånd för viss tid kan beviljas när serveringsställets verksamhet är tidsbegränsad till sin karaktär eller när det finns någon särskild anledning att kontrollera att sökanden har de förutsättningar som behövs eller att ge akt på serveringsverksamheten. Tillstånd för viss tid kan beviljas för högst ett år.

Tillfälligt serveringstillstånd beviljas för tillställningar och evenemang som pågår högst en månad.

21 a §

Förutsättningar som gäller sökande av serveringstillstånd

Serveringstillstånd beviljas en myndig sökande som inte har försatts i konkurs och vars handlingsbehörighet inte har begränsats och som har den tillförlitlighet som krävs för servering av alkoholdrycker. Sökanden skall dessutom ha behövliga ekonomiska och yrkesmässiga förutsättningar.

Tillförlitligheten och de ekonomiska förutsättningarna saknas om

- 1) sökanden missbrukar rusmedel,
- 2) sökanden enligt utmätning eller annan utredning är oförmögen att svara för sina skulder,

3) sökanden under de senaste fem åren eller annars har gjort sig skyldig till brott på vilket kan följa fängelse,

4) serveringstillstånd under de fem senaste åren permanent har återkallats hos sökanden eller en sammanslutning där sökanden har bestämmande inflytande, eller

5) sökanden upprepade gånger eller i betydande grad har försummat att betala skatt eller andra offentliga avgifter, eller

6) sökanden har bestämmande inflytande i en sammanslutning som under de fem senaste åren försatts i konkurs eller vars konkurs under nämnda tid har förfallit på grund av brist på medel,

och sökandens ovannämnda eller därmed direkt jämförbara tidigare verksamhet visar att sökanden är uppenbart olämplig att utöva serveringsverksamhet.

De yrkesmässiga förutsättningar saknas hos en sökande som inte anmält för serveringsstället en ansvarig föreståndare och en ställföreträdare som uppfyller de krav som enligt 21 b § ställs på dem.

Vad som ovan sägs om sökanden, gäller även den som på grundval av äganderätt, avtal eller andra arrangemang utövar bestämmandeinflytande för sökandens räkning.

21 b §

Krav som gäller den ansvarige föreståndaren och dennes ställföreträdare

Ett serveringsställe skall ha en ansvarig föreståndare, och innehavaren av serveringstillståndet skall utse ett tillräckligt antal ställföreträdare för denne. Den ansvarige föreståndaren och ställföreträdarna skall vara lämpli-

ga för uppgiften och genom utbildning eller erfarenhet ha förvärvat tillräcklig yrkesskicklighet. Den ansvarige föreståndaren och ställföreträdarna skall vid sidan av innehavaren av serveringstillståndet se till att denna lag iaktas på serveringsstället.

Olämplig för uppgiften som ansvarig föreståndare och dennes ställföreträdare är den som på grund av rusmedelsmissbruk eller tidigare brott eller försummelser uppenbart inte kan sköta sina uppgifter.

Genom utbildning förvärvat tillräcklig yrkesskicklighet förutsätter minst ett års heltidsstudier inom restaurangbranschen enligt ett undervisningsprogram som innehåller undervisning och praktik i servering av alkoholdrycker. Genom erfarenhet förvärvat tillräcklig yrkesskicklighet förutsätter minst två års heltidsarbete med servering av alkoholdrycker samt ett av en restaurangläroanstalt utfärdat intyg över förtrogenhet med bestämmelserna om servering av alkoholdrycker.

I fråga om ett serveringsställe där det serveras enbart genom jäsning tillverkade alkoholdrycker som innehåller högst 4,7 volymprocent etylalkohol kan tillräcklig yrkesskicklighet med avvikelser från 3 mom. konstateras genom ett av en restaurangläroanstalt utfärdat intyg över förtrogenhet med bestämmelserna om servering av alkoholdrycker.

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet föreskrivs närmare om det undervisningsprogram och det av en restaurangläroanstalt utfärdat intyg som avses i 3 och 4 mom.

21 c §

Krav som gäller serveringsställen och serveringsområden

Serveringsstället skall vara lämpligt för restaurangbruk. Ett villkor för att serveringsstället och dess lokaler skall få användas för restaurangändamål är att de uppfyller de krav som ställs i lagstiftningen. Serveringsstället skall uteslutande vara i sökandens faktiska besittning och kunna övervakas av myndigheterna.

På serveringsstället skall finnas en så stor personal som med beaktande av verksamhetens omfattning och art behövs för att verksamheten skall kunna övervakas och ordningen upprätthållas effektivt. En plan angående personalens antal och uppgifter skall läggas fram för tillståndsmyndighet.

På serveringsstället får alkoholdrycker serveras endast på ett av tillståndsmyndigheten godkänt serveringsområde där effektiv övervakning kan ordnas. Som serveringsområde får inte godkännas ett allmänt läktarutrymme som används för idrotts-, gymnastik-, musik- eller andra jämförbara evenemang. Serveringsområdet skall märkas ut eller avgränsas på ett för kunderna tydligt sätt, om det inte annars klart kan urskiljas. Trafiken till och från serveringsområdet skall kunna kontrolleras effektivt. En plan angående avgränsning av serveringsområdet skall läggas fram för tillståndsmyndighet.

Serveringsområdet kan ändras på ansökan av tillståndsinnehavaren. En förutsättning för ändring av serveringsområdet är dock att tillståndsmyndigheten ger tillstånd till det om ändringen är av betydelse från övervaknings-synpunkt. Närmare bestämmelser om ändring av serveringsområden utfärdas genom förordning av statsrådet.

21 d §

Förvägrande eller begränsning av serveringstillstånd i vissa fall

Tillståndsmyndigheten kan begränsa serveringstiden, serveringsområdet, de typer av alkoholdrycker som får serveras eller antalet kundplatser eller uppställa sådana villkor som behövs för övervakningen av serveringen eller upprätthållande av ordningen, om förutsättningarna för serveringstillstånd i övrigt uppfylls men det på grund av serveringsplatsens läge eller andra speciella omständigheter samt med beaktande av tillståndsinnehavarens enligt 21 c § framlagda planer är uppenbart att serveringen inte skäligen kan övervakas.

Tillståndsmyndigheten kan förvägra serveringstillstånd eller begränsa serveringstiden, serveringsområdet, de typer av alkohol-

drycker som får serveras eller antalet kundplatser eller uppställa sådana villkor som behövs för övervakningen av serveringen eller upprätthållande av ordningen om

1) serveringstillstånd söks för ett ställe i anslutning till eller i omedelbar närhet av lokaler som huvudsakligen är avsedda för eller används av barn eller ungdomar eller för ett ställe där det bedrivs näringsverksamhet vars huvudsakliga målgrupp är barn och ungdomar,

2) serveringstillstånd söks för ett idrotts-evenemang eller för en tillställning som är avsedd för hela familjen eller vars deltagare till stor del är barn och ungdomar,

3) serveringstillstånd söks för lunchservering som en arbetsgivare ordnat för sina arbetstagare, eller om

4) serveringsstället är beläget så att tillståndsmyndigheten utifrån erhållna utredningar och utlåtanden har anledning att misstänka att serveringsverksamheten stör eller har andra negativa konsekvenser för boendemiljön, den allmänna ordningen och säker-

heten eller för samhällets service och funktioner.

23 §

Ordningen på serveringsställen

Berusade skall vägras tillträde till serveringsstället. Om en kund uppträder störande eller uppenbart är berusad skall kunden avlägsnas från serveringsstället.

Serverade alkoholdrycker skall konsumeras inom serveringsområdet. Det är förbjudet att bedriva detaljhandel med och föra bort sådana drycker från serveringsstället som har serverats eller som har levererats till en restaurang för servering.

Denna lag träder i kraft den 200 . Lagens 21 b § tillämpas dock på serveringsställen som är verksamma vid lagens ikraftträdande samt på anhängiga ansökningar om serveringstillstånd från den 1 januari 2004.

Helsingfors den 12 april 2002

Republikens President

TARJA HALONEN

Omsorgsminister *Osmo Soininvaara*

Lag**om ändring av alkohollagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i alkohollagen av den 8 december 1994 (1143/1994) 21 och 23 § samt
fogas till lagen nya 21 a—21 d § som följer:

Gällande lydelse

21 §

Serveringstillstånd

Servering av alkoholdrycker får bedrivas endast av den som har beviljats serveringstillstånd. Serveringstillstånd beviljas av produkttillsynscentralen. Serveringstillstånd för enbart alkoholdrycker som tillverkas genom jäsning och som innehåller högst 4,7 volymprocent etylalkohol beviljas av länsstyrelsen.

Serveringstillstånd kan beviljas tills vidare eller tillfälligt den som bedöms ha förutsättningar för sådan verksamhet och besitta den tillförlitlighet som verksamheten kräver. Tillfälligt serveringstillstånd kan beviljas endast av särskilda skäl enligt vad som stadgas genom förordning.

Servering får bedrivas endast på sådana av tillståndsmyndigheten godkända serveringsställen som är ändamålsenliga i fråga om läget och serveringslokalerna samt verksamheten. Servering får ske endast inom ett sådant av tillståndsmyndigheten godkänt område där en effektiv övervakning är möjlig. Serveringsområdet får ändras endast med tillståndsmyndighetens samtycke.

Serveringstillstånd kan förvägras eller också kan tillståndsmyndigheten begränsa serveringstiden, serveringsområdet, de ty-

Föreslagen lydelse

21 §

Serveringstillstånd

Servering av alkoholdrycker får bedrivas *endast* av den som *tillståndsmyndigheten har beviljat serveringstillstånd. Serveringstillstånd beviljas tills vidare, för viss tid eller tillfälligt. Serveringstillståndet gäller ett visst serveringsställe.*

Serveringstillstånd för viss tid kan beviljas då serveringsställets verksamhet är tidsbestämd till sin karaktär *eller om* det finns någon särskild anledning att kontrollera att sökanden har de förutsättningar som behövs eller att ge akt på serveringsverksamheten. Tidsbestämt tillstånd kan beviljas för högst ett år.

Tillfälligt serveringstillstånd *beviljas för tillställningar och evenemang som pågår högst en månad.*

(se 21 c § 3 och 4 mom.)

(se 21 d § 2 mom.)

per av alkoholdrycker som får serveras eller antalet kundplatser, om myndigheten anser det vara nödvändigt för att syftet med denna lag skall nås.

21 a §

Förutsättningar som gäller sökande av serveringstillstånd

Serveringstillstånd beviljas en sökande, som råder över sig själv och sin egendom och som har den tillförlitlighet som krävs för servering av alkoholdrycker och behövliga ekonomiska och yrkesmässiga förutsättningar.

Den erforderliga tillförlitligheten och de ekonomiska förutsättningarna saknas om:

- 1) sökanden missbrukar rusmedel,
- 2) sökanden är enligt utmätning eller annan utredning oförmögen att svara för sina skulder,
- 3) sökanden har under de senaste fem åren vid utövandet av sitt yrke eller annars gjort sig skyldig till brott som kan föranleda fängelsestraff,
- 4) serveringstillstånd har under de fem senaste åren permanent återkallats av sökanden eller av sammanslutning där sökanden utnyttjat bestämmanderätt, eller
- 5) sökanden har upprepade gånger eller i betydande grad försummat att betala skatt eller andra offentliga avgifter, eller
- 6) sökanden har utövat bestämmanderätt i sammanslutning som under de fem senaste åren försatts i konkurs eller vars konkurs under nämnda tid förfallit på grund av brist på medel,

och sökandens ovannämnda eller därmed omedelbart jämförbara tidigare verksamhet utvisar honom uppenbart olämplig att utöva serveringsverksamhet.

De yrkesmässiga förutsättningar saknas hos sökanden, som inte anmält för serveringsstället en ansvarig föreståndare och dennes ställföreträdare, som uppfyller de krav, som enligt 21 b § ställs på dem.

Vad som ovan sägs om sökanden, gäller även den, som på grund av äganderätt, avtal eller andra arrangemang utöver bestämmanderätt för sökanden.

21 b §

Krav som gäller den ansvarige föreståndaren och dennes ställföreträdare

(se 23 § 3 mom.)

Ett serveringsställe skall ha en ansvarig föreståndare och innehavaren av serveringstillståndet skall utse ett tillräckligt antal ställföreträdare för denne. *Den ansvarige föreståndaren och ställföreträdarna skall vara lämpliga för uppgiften och genom utbildning eller erfarenhet ha förvärvat tillräcklig yrkesskicklighet. Den ansvarige föreståndaren och ställföreträdarna är vid sidan av innehavaren av serveringstillståndet skyldiga att ombesörja att denna lag iakttas på serveringsstället.*

Den är olämplig för uppgiften som ansvarig föreståndare och dennes ställföreträdare som på grund av rusmedelsmissbruk eller tidigare brott eller försummelser uppenbart inte kan sköta sina uppgifter.

Genom utbildning förvärvat tillräcklig yrkesskicklighet förutsätter minst ett års heltidsstudier inom restaurangbranschen, enligt ett undervisningsprogram som upptar undervisning och praktik i servering av alkoholdrycker. Genom erfarenhet förvärvat tillräcklig yrkesskicklighet förutsätter minst två års heltidsarbete med servering av alkoholdrycker samt ett av en restaurangläroanstalt utfärdat intyg över förtrogenhet med föreskrifterna och bestämmelserna om servering av alkoholdrycker.

På ett serveringsställe där det serveras enbart genom jäsning tillverkade alkoholdrycker som innehåller högst 4,7 volymprocent etylalkohol kan tillräcklig yrkesskicklighet med avvikelse från 3 mom. konstateras genom ett av en restaurangläroanstalt utfärdat intyg över förtrogenhet med föreskrifterna och bestämmelserna om servering av alkoholdrycker.

Genom en förordning av social- och hälsovårdsministeriet föreskrivs närmare om det undervisningsprogram och det av en restaurangläroanstalt utfärdade intyg om avses i 3 och 4 mom.

21 c §

Krav som gäller serveringsställen och serveringsområden

Serveringsstället skall vara lämpligt för restaurangbruk. Serveringsstället och dess lokaler skall uppfylla de krav som lagstiftningen ställer för att de skall få användas för restaurangändamål. Serveringsstället skall uteslutande vara i sökandens faktiska besittning och kunna övervakas av myndigheterna.

På serveringsstället skall finnas en med beaktande av verksamhetens omfattning och art tillräckligt stor personal för att verksamheten skall kunna övervakas och ordningen upprätthållas effektivt. En plan om personalens antal och uppgifter skall läggas fram till tillståndsmyndighet.

(se 21 § 3 mom.)

På serveringsstället får alkoholdrycker serveras endast på ett av tillståndsmyndigheten godkänt serveringsområde där effektiv övervakning kan ordnas. Som serveringsområde får inte godkännas allmänt läkarutrymme som används för idrotts-, gymnastik-, musik- eller andra jämförbara evenemang. Serveringsområdet skall utmärkas eller avgränsas på ett för kunderna tydligt sätt, om det inte annars klart kan urskiljas. Trafiken till och från serveringsområdet skall kunna kontrolleras effektivt. En plan om avgränsning av serveringsområdet skall läggas fram till tillståndsmyndighet.

Serveringsområdet kan ändras på anmälan av tillståndsinnehavaren. En förutsättning för ändring av serveringsområdet är emellertid tillståndsmyndighetens tillstånd, om ändringen är relevant från övervakningssynpunkt. Genom statsrådets förordning föreskrivs närmare om ändring av serveringsområden.

21 d §

Förvägran eller begränsning av serveringstillstånd i vissa fall

Tillståndsmyndigheten kan begränsa serveringstiden, serveringsområdet, de typer

(se 21 § 4 mom.)

av alkoholdrycker som får serveras eller antalet kundplatser eller också kan den uppställa för övervakningen av serveringen eller upprätthållande av ordningen behövliga villkor ifall förutsättningarna för serveringstillstånd i övrigt skulle uppfyllas men om det enligt serveringsplatsens läge eller andra speciella omständigheter samt tillståndsinnehavarens ovan enligt 21 c § framställda planer är uppenbart att servering inte på skäligen grunder är möjlig att bevaka.

Tillståndsmyndigheten kan förvägra serveringstillstånd eller begränsa serveringstiden, serveringsområdet, de typer av alkoholdrycker som får serveras eller antalet kundplatser eller också kan den uppställa för övervakningen av serveringen eller upprätthållande av ordningen behövliga villkor om

1) serveringstillstånd söks för ett ställe i anslutning till eller i omedelbar närhet av lokaler som huvudsakligen är avsedda för eller används av barn eller ungdomar eller för ett ställe där det bedrivs näringsverksamhet vars huvudsakliga målgrupp är barn och ungdomar,

2) serveringstillstånd söks för ett idrotts-evenemang eller för en tillställning som är av familjekaraktär eller vars deltagare till stor del är barn och ungdomar,

3) serveringstillstånd söks för ett lunchställe som en arbetsgivare ordnat för sina arbetstagare, eller om

4) serveringsstället är så beläget att tillståndsmyndigheten med stöd av erhållna utredningar och utlåtanden har anledning att misstänka att serveringsverksamheten stör eller har andra negativa konsekvenser för boendemiljön, den allmänna ordningen och säkerheten eller för samhällets service och funktioner.

23 §

Ordningen på serveringsställen

Berusade skall vägras tillträde till serveringsstället. Om en kund uppträder störande eller uppenbart är berusad skall han avlägnas från serveringsstället.

23 §

Ordningen på serveringsställen

Berusade skall vägras tillträde till serveringsstället. Om en kund uppträder störande eller uppenbart är berusad skall han avlägnas från serveringsstället.

Gällande lydelse

Serverade alkoholdrycker skall konsumeras inom serveringsområdet. Det är förbjudet att bedriva detaljhandel med och föra bort sådana drycker från serveringsstället som har serverats eller som har levererats till en restaurang för servering.

Ett serveringsställe skall ha en ansvarig föreståndare och tillräckligt många ställföreträdare för honom. Innehavaren av serveringstillståndet utser ställföreträdarna. Innehavaren av serveringstillstånd samt serveringsställets föreståndare och hans ställföreträdare är skyldiga att se till att denna lag iakttas på serveringsstället.

Föreslagen lydelse

Serverade alkoholdrycker skall konsumeras inom serveringsområdet. Det är förbjudet att bedriva detaljhandel med och föra bort sådana drycker från serveringsstället som har serverats eller som har levererats till en restaurang för servering.

(se 21 b § 1 mom.)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003, likväl så att 21 b § tillämpas på serveringsställen som är verksamma då lagen träder i kraft samt på anhängiga ansökningar om serveringstillstånd räknat från den 1 januari 2004.
